

Aikamatkalla toimintaideoita

*Toimintaa ovat ideoineet ja kokeilleet varhaiskasvattajat
Ebeneser-säätiön koordinoimissa, Opetushallituksen
tukemissa Aikamatkalla-täydennyskoulutuksissa 2019-2021.*

Koonti Aila Holopainen ja Liisa Lauerma.

Leikki

- 1** Valo. Syksyllä valoisa ja pimeä vaihtelevat. Jaetaan yhdessä perheiden muistoja ja lasten ajatuksia unisaduista ja unikavereista, ja siitä mikä pimeässä on pelottavaa. Leikitään taskulamppuleikkejä.
- 2** Museoleikki. Kootaan yhdessä lasten, työntekijöiden ja perheiden lelunäyttely, jossa lapset toimivat oppaina.
- 3** Leipomoleikki ja leikkikahvila. Pyydetään perheiltä herkkumuistoja. Valmistetaan muovailumassasta fantasialeivonnaisia ja leikitään kahvilaa.
- 4** Kauppaleikki. Tutkitaan perheiden muistoista leipomiseen ja ruuanlaittoon liittyviä raaka-aineita. Kootaan pakkauksista ja purkeista oma leikkikauppa.
- 5** Kangaskauppaleikki. Leikataan erikokoisia paloja perheiden tuomista tekstiileistä, joita voi ostaa kaupasta kotileikkiin, pehmoeläinleikkiin ja pikkukahmoleikkiin.
- 6** Kotileikki. Tutkitaan perheiden jakamia kotiaskaremuistoja. Kokeillaan erilaisia työvälineitä ja imuroidaan, harjataan lattiaa, pyyhitään pölyjä. Tehdään ruokaa erilaisilla keittiövälineillä. Pestään nukenvaate- tai käsipyyhettikkupyykkiä ja ripustetaan pyykkinarulle kuivumaan. Haravoidaan pihalla, kylvetään siemeniä tai istutetaan kasveja ja kastellaan.
- 7** Korjausleikki. Jaetaan muistoja vaatteiden ja lelujen huoltamisesta. Tutkitaan lelukorjaamalla, miten rikki mennyt lelu voitaisiin korjata tai repeytynyt nukenvaate paikata.
- 8** Junaleikki. Matkustetaan junalla ajassa taaksepäin. Pysäkkeinä ovat lasten vanhempien, isovanhempien ja työntekijöiden lapsuuden aikaiset muistot, esineet tai valokuvat.
- 9** Maa, meri, laiva -leikki. Jaetaan herkkumuistoja ja leikitään leipomiseen liittyvillä sanoilla. ”Sokeri, kerma, voi” (=kinuski) tai ”sokeri, jauhot, munat” (= sokerikakku).

Eläinleikkejä

- 10** Jaetaan eläinmuistoja ja leikitään eläinleikkejä lasten omilla unikavereilla, työntekijöiden, perheiden tai päiväkodin eläinleluilla. Käytetään leikeissä perheiltä saatuja tekstiileitä, luonnonmateriaaleja, rakentelupalikoita, duploja.
- 11** Pehmolelujen koiranäyttely
- 12** Keppikoiran ulkoilutus metsässä
- 13** Lelukoirien agility-kisa
- 14** Jaetaan muistoja eläinten taidoista. Mitä kaikkea esimerkiksi koirat osaavat: palveluskoira auttaa pukemaan, sankarikoira varoittaa vaarasta. Keksitään lisää taitoja ja leikitään.
- 15** Jaetaan muistoja mielikuvitusleikeistä: entä jos koira olisi astronautti, millaiset ovat koirien häät? Keksitään lisää leikkejä.
- 16** Eläinmaailma päiväkodissa. Rakennetaan eläinten pesiä, hoidetaan ja ruokitaan lelueläimiä.

- 17** Keppiheppatalli ja esterata. Valmistetaan villasukista ja vanhoista sählymailloista (kierrätyskeskus) keppihevosta pihaleikkiin ja ruoka-astiat peltipurkeista. Askarrellaan mitaliruusuukkeet temppuja oppiville hevosille.
- 18** Lemmikkikauppa
- 19** Koirapäiväkoti
- 20** Eläinlääkäri tai eläinsairaala
- 21** Eläintarha. Rakennetaan eläintarha maastoineen ja aitauksineen duploista, omista tekstiileistä, luonnonmateriaaleista sekä omista tai päiväkodin muovi- tai pehmoeläimistä.
- 22** Eläinfiguurien piilottaminen ja etsintä pihalla tai metsässä
- 23** QR-koodietsintä päiväkodin pihalla. Koodien takana muistoja eläimistä (tekstit, kuvat, minivideot)
- 24** Maidon matka. Jaetaan eläinmuistoja lehmistä ja rakennetaan pikkueläimillä ja figuureilla maidon matka navetasta kauppaan.
- 25** Eläimen hautajaiset. Päiväkodin pihalta löytynyt kuollut eläin – lintu, hiiri, mato, hyönteinen - haudataan arvokkaasti sopivaan paikkaan.
- 26** Eläinohjelmaa pahvi-TV:stä. Eläinlelut esittävät tarinoita, kertovat uutisia, haastattelevat toisiaan.
- 27** Eläinaiheiset laululeikit
- 28** Luokitteluleikki: lajit, maailman eläimet, pedot, kotieläimet
- 29** Omaehtoinen leikki. Rakennetaan oppimisympäristö niin, että lapset voivat valita omaehtoisen leikin aikana eläinmuistoon liittyvän leikin: eläinmuistot ja kuvat/ piirrookset esillä.

Lisää leikki-ideoita, ks. Aikamatkalla perheiden kanssa (2018): s. 14–16 kauppaleikki, s. 42–44 matkustusleikki, s. 76–77 koululeikki.

Luova toiminta

- 30** Syksyn valo ja pimeä. Jaetaan muistoja siitä, mikä pienenä oli jännittävää tai pelottavaa. Askarrellaan muistoihin liittyviä varjokuvia (kummitus, eläin jne) ja esitetään kuvilla varjokuvateatteria.
- 31** Talokuvat (lasten kodit). Tehdään ikioma kartta lähiseudusta nimettyine katuineen käyttäen lasten talokuvia tai talopiirustuksia.
- 32** Kenkälaatikkokodit. Omat kodit tai mummolat sisustetaan itse askarrelluin huonekaluin ja omilla tekstiilitilkuilla pahvilaatikkoon. Asutetaan pikkueläimillä ja muilla hahmoilla.
- 33** Perhejunarata. Liimataan perhekuvat valmiisiin junanvaunupohjiin. Piirretään ja koristellaan maisema, jonka halki juna kulkee.
- 34** Lelujen kirja. Kootaan perheiltä saadut ja lasten itse ottamat lelukuvat, niistä kerrotut muistot tai lasten sadutukset ja kootaan kuvakirjaksi. Järjestetään julkaisujuhla, myydään tai jaetaan printtinä koteihin.

- 35** Yhteispiirustus. Jaetaan muistoja ja tarinoita ja piirretään niistä yhdessä suurelle paperille.
- 36** Siivousjumppa. Jaetaan kotiaskaremuistoja. Jumpataan ja ”siivotaan”: pyyhitään pölyjä, ravistellaan mattoja, lakaistaan lattiaa.
- 37** ”Tanssii kapustan kanssa”. Jaetaan keittiömuistoja. Valmistetaan esimerkiksi omista keittiövälineistä nuket ja tanssitetaan niitä.
- 38** Täytekakun koristelu. Suunnitellaan koristelu piirtämällä ja valitaan mikä toteutetaan. Herkutellaan yhdessä.
- 39** Reseptitaulu. Jaetaan herkkumuistoja. Tehdään herkkureseptistä taulu piirtäen tai tekstiilitilkkuja hyödyntäen. Annetaan lahjaksi esimerkiksi äitienpäivänä.
- 40** GreenScreen-kuva. Kuvataan lapsi leipomassa ja yhdistetään kuvaan, jossa mummo leipoo.
- 41** Videotervehdys. Mummo ja vaari leipovat videolla tai opastavat leipomaan. Isovanhemmille voidaan videoida tervehdys lapsista leipomassa.
- 42** Hiekkakakkuja ja muita kokkailuja ulkona tai metsäretkellä

Eläinaiheista luovaa toimintaa

- 43** Näin koira sanoo. Lemmikkien vuoropuhelu eläinten kielellä.
- 44** Näytelmä. Jaetaan perheiden eläinmuistoja ja sadutetaan lapsia heidän ajatuksistaan erilaisista eläimistä ja tehdään niistä näytelmä. Rooleja voivat esittää lapset ja aikuiset tai esitystä varten voidaan valmistaa esimerkiksi keppinuket.
- 45** Liikutaan kuin eläimet. Eläintanssit, -jooga (eläinjoogakortit), -jumppa.
- 46** Oma eläinsatu. Tehdään pesiä muovieläimille metsässä tai hiekkalaatikolla. Valokuvataan pesät. Sadutetaan lapsia siitä mitä kuvassa tapahtuu.
- 47** Muistotarinoiden jatkaminen. Mitä tapahtui sitten?
- 48** Tehdään eläinten ääniä soittimilla.
- 49** Musiikkisadutus. Kuunnellaan musiikkia – esimerkiksi Camille Saint-Saëns: Eläinten karnevaali- ja sadutetaan lapsia.
- 50** Kädentaidot. Jaetaan muistoja lemmikkieläimistä ja sormivirkataan talutushihna pehmolelukoiralle. Valmistetaan omat eläinhahmot villasukista, lähdetään luontoretkelle ja tehdään eläimille pesät.
- 51** Kuvaseinä. Kootaan perheiltä saatuja valokuvia ja lasten piirustuksia muistojen eläimistä ja nykyisistä lemmikeistä.
- 52** Maalataan / piirretään tekstiileihin eläinkuvioita.
- 53** O niin kuin orava. Taiteillaan eskareiden kanssa sanakortteja.

Lisää ideoita luovaan toimintaan, ks. Aikamatkalla perheiden kanssa (2018): s. 70–71 pöytäteatteri, s. 85 nallekoteja, s. 93–96 Aikamatka-välineet, s. 97–112 esineteatteri, varjokuvateatteri, marionettiteatteri, Green Screen -työskentely, tekstiilipujottelu, villasukkapalloja ja kravattinukkeja.

Kulttuuri

- 54 ”Elokuviissa”. Katsellaan jokin vanhempien tai isovanhempien lapsuuden tärkeä ohjelma, esimerkiksi Kylli-täti tai Nukkumatti- animaatiot.
- 55 Näyttely. Kootaan näyttely esimerkiksi eri sukupolvien esineistä, lastenkirjoista, GreenScreen-valokuvista, teksteleistä tai käsitöistä (essut, patalaput, päiväkodissa tai koulussa tehdyt käsityöt jne).
- 56 Musiikkiesitys. Eri sukupolvien laulut ja laululeikit livenä tai tallenteena lasten esittämänä.

Toimintaa perheiden kanssa

- 57 Yhteistä toimintaa voi järjestää perheiltäpäivissä, päiväkodin juhlissa, isovanhempien päivänä tai -viikkona tai kutsuen vanhempia ja isovanhempia mukaan päiväkodin arkeen.
- 58 Kahvila vanhemmille ja isovanhemmille. Leivotaan perheiltä saaduilla resepteillä. Tarjotaan leipomuksia lasten omassa kahvilassa.
- 59 Vanhemmat vierailulla päiväkodissa. Vanhempi voi tulla esimerkiksi opettamaan lapsuutensa tanssin, käsityön, ruoanvalmistuksen.
- 60 Linnunpöntön tai hyönteishotellin rakennustalkoot.
- 61 Ompeluseurat. Ommellaan lapsi-aikuinen yhteistyönä vohvelikangasliina tai askarrellaan keppihevosiä perheiden tuomista villasukista.
- 62 Arvaa kuka! Kootaan päiväkodin työntekijöiden lapsuuskuvat esimerkiksi eteisaulan seinälle. Vanhemmat saavat arvata kuka on kukin.

Leikkipäivä

- 63 Eri sukupolvien lautapelit, korttipelit eri pisteissä sisällä. Pihaleikit kymmenen tikkua laudalla, hyppynaru-hyppely, tervapata, polttopallo ulkona.
- 64 Barbileikki-iltapäivä. Isovanhemmillakin on barbileikkimuistoja lapsuudestaan. Valmistetaan helppoja vaatteita tai rakennetaan pahvilaatikkokoteja. Oma barbi mukaan.
- 65 Legomaaailma kutsuu. Isovanhemmilla on myös paljon legomuistoja. Iltapäivä lego- ja duplo-rakentelun merkeissä.

Lisää ideoita yhteiseen toimintaan perheiden kanssa, ks. Aikamatkalla perheiden kanssa (2018): s. 14 Taitonäyttely, s. 46–47 Peppi Pitkätossu-leikki, s. 51–52 Aikamatkalla-isovanhemmat, s. 83 leikkikaupunki kutsuu, pihaleikki-iltapäivä.

Retket

- 66** Retkimuistojen laatikko (Aikamatkarasia) päiväkodin eteisessä: vanhemmat, isovanhemmat ja muut vierailijat voivat jättää sinne muistonsa, jotka luetaan retkellä.
- 67** Retki vanhemman tai isovanhemman työpaikalle. Voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.
- 68** Nojatuoliretki työntekijän lapsuuden päiväkotiin. Kuvaesitys.

Eläinaiheiset retket

- 69** Meren- tai järvenranta, lampi, metsä jne
- 70** Lintutorni. Kiikarit mukaan.
- 71** Eläintarha, akvaario, kotieläintila, maatila, hevostalli
- 72** Kauppatori
- 73** Luonnontieteellinen museo
- 74** Eläinpatsaat lähiympäristössä
- 75** Eläinkauppa

Lisää retki-ideoita, ks. Aikamatkalla perheiden kanssa (2018): s. 71 Talomuseo Glims Espoossa, Fallkullan ja Haltialan maatilat Helsingissä.

Oppiminen

- 76** Oma eläintietokirja. Jaetaan eläinmuistoja ja etsitään eläimistä lisää tietoa, luokitellaan ja verrataan, järjestetään esimerkiksi eläimet hitaammasta nopeampaan. Kootaan muistoista ja kerätystä tiedosta oma tietokirja.
- 77** Materiaalit. Tutkitaan perheiltä saatuja leluja, keittiövälineitä, teksteileitä. Mistä materiaaleista ne on tehty?
- 78** Ensimmäinen kelloni. Jaetaan vanhempien ja isovanhempien kellomuuistoja. Tutkitaan aikaa ja sitä miten aikaa ilmaistaan.

Työntekijät

- 79** Retrokahvit ja porinaperjantai. Herkku- ja muita muistoja kahvihetkellä.
- 80** Aikamatkaseinä. Työntekijöiden lapsuuskuvia ja vaihtuvia lapsuusmuistoja esimerkiksi kuukausittain tai parin kuukauden välein vaihtuvin teemoin.
- 81** Aikuisten lelu päivä. Työntekijät esittäytyvät toisilleen tai omassa tiimissään lapsille kertomalla omasta lelustaan. Lelun voi myös antaa mukaan lasten leikkeihin joksikin aikaa, kun lapsilla lelu päivä tai leluviikko.
- 82** Käsinkirjoitustehtävä. Eri ikäisten kaunokirjoitustyyliä.

83 Aikuisten näytelmät omista lapsuusmuistoista. Voidaan esittää esimerkiksi päiväkodin joulu- tai kevätjuhlassa.

Lisää ideoita työyhteisön yhteiseen toimintaan, ks. Aikamatkalla perheiden kanssa (2018): s. 32 Ideoita työyhteisön omaan Aikamatkalla-toimintaan.

